

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15005233	IES Agra do Orzán	A Coruña	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua galega e literatura	3º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	5
3.1. Relación de unidades didácticas	7
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	8
4.1. Concrecións metodolóxicas	20
4.2. Materiais e recursos didácticos	21
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	23
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	24
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	25
6. Medidas de atención á diversidade	26
7.1. Concreción dos elementos transversais	27
7.2. Actividades complementarias	29
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	31
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	33
9. Outros apartados	33

1. Introducción

LINGUA GALEGA E LITERATURA 3ºESO

INTRODUCCIÓN

O eixe do currículo de Lingua Galega e Literatura na etapa da ESO, constitúeno as competencias relacionadas coa interacción oral e escrita adecuada nos distintos ámbitos e contextos e en función de diferentes propósitos comunicativos, así como co fomento do hábito lector, a interpretación dunha variada tipoloxía de textos e a apropiación dun patrimonio cultural.

Coñecer e dominar a lingua propia de Galicia é unha vocación do conxunto do sistema educativo. O alumnado usará a súa competencia para comunicarse e para integrarse. A través da nosa lingua o alumnado poderá acceder a un patrimonio literario valioso e a múltiples formas de comunicación oral, escrita, electrónica e audiovisual. Como dicía Castelao ¿somos galegos pola lingua que creamos, usamos e transmitimos¿.

O galego é unha lingua útil para vivir en Galicia e máis útil pola súa relación coa comunidade lusófona. Este departamento quere que o alumnado viva a lingua como cousa propia, diaria e mesmo afectivamente. Nun contexto como o coruñés hai que desterrar non poucos atrancos e prexuízos para favorecer o uso do idioma entre o noso alumnado. O Consello de Europa recomenda reforzar a diversidade cultural e lingüística ao tempo que advirte das vantaxes do plurilingüismo e da interculturalidade.

Somos conscientes da importancia da competencia lingüística e da circulación de competencias entre as linguas para lograr un maior dominio da linguaxe, clave para a inclusión social e o éxito escolar. No noso caso non falamos dunha linguaxe en abstracto senón do idioma propio do noso pobo.

Desexamos que o noso alumnado estableza as relacións e conexións da nosa lingua con outras de matriz románica pero tamén con aqueles idiomas que hoxe se usan nun mundo globalizado. As traducións galego-inglés, galego-francés e viceversa son neste sentido estimulantes. Non queremos só que o alumnado saiba gramática galega senón que perciba que o léxico e a estrutura do seu idioma teñen correlatos noutros. Tamén hai que prestar atención á diversidade que presenta o noso idioma e tamén ás achegas que nos pode ofrecer o portugués como lingua irmá, tanto para o aumento do prestixio do galego como para a aprendizaxe e recuperación de estruturas lingüísticas e vocabulario (infinitivo flexionado...). Neste sentido, o departamento de LG inclúe, durante o curso 2023-24, o ensino do portugués tanto en 2º de bacharelato (LOMLOE).

Non se pode ocultar a situación de minorización da lingua galega, que cómpre atendermos e dinamizarmos adecuadamente. Con esa finalidade, é preciso favorecer o uso e a aprendizaxe de xeito que se impulse a normalización da lingua e que se venzan as dificultades da súa menor presenza e repercusión social, motivadas en moitos casos por prexuízos que é necesario desmontar e superar. O alumnado galego e o que estuda en Galicia debe rematar a súa escolarización co nivel de usuario competente nas dúas linguas oficiais, galego e castelán, o que implica a utilización adecuada e eficaz das dúas linguas nun amplo repertorio de situacións comunicativas, propias de diferentes ámbitos, cun grao crecente de formalidade e complexidade. E neste sentido, no galego aínda lles custa máis traballo expresarse porque ás veces fóra do instituto non é lingua habitual na súa vida ordinaria.

No caso das áreas de Lingua Castelá e Literatura e de Lingua Galega e Literatura, os currículos presentan contidos similares en gran medida, e unha distribución igualmente similar en cada un dos cursos que conforman a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato. O galego precisa dun traballo específico, unha discriminación positiva poderíamos dicir, para corrixir os prexuízos que motivan ás veces o desuso. Como profesorado de lingua aspiramos a unha coordinación cos colegas que ensinan outras linguas, tamén as clásicas e estranxeiras, para unificar a terminoloxía, traballar en conexión pedagóxica e cooperar na competencia lingüística do alumnado.

A reflexión literaria favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolve a capacidade crítica e creativa do alumnado, dálle acceso á memoria, á creatividade, á imaxinación, á descuberta das outras persoas, ao coñecemento doutras épocas e culturas, e enfróntao a situacións, sentimentos e emocións nunca experimentados, que enriquecen a súa visión do mundo e favorecen o coñecemento de si mesmo.

Sabemos que formamos cidadás e cidadáns que deben vivir nunha sociedade cada vez máis esixente na que a

competencia lingüística é moi importante.

No contexto do ensino da Lingua e Literatura Galega, ningunha actividade educativa terá sentido se non vai encamiñada a que as funcións básicas da linguaxe comunicación e representación sexan desenvolvidas en galego polo alumnado. Significa isto que o ensino da materia didáctica que nos ocupa deberá ser considerada sempre desde a perspectiva da lingua e cultura propias do pobo galego, sen que en ningún momento poda interpretarse como lingua segunda explicada desde o ámbito do español, e polo tanto na paradoxal consideración didáctica dunha lingua foránea e/ou estranxeira. Este aspecto, fundamental e acorde cos currículos da ESO e do Bacharelato e coa Lei de Normalización Lingüística, deberá presidir desde aquí e agora, e en todo momento, as restantes consideracións teóricas e o desenvolvemento práctico da actividade educativa.

Cómpre reparar no perigoso que pode chegar a resultar o concepto de lingua materna usado ao se tratar do proceso normalizador da lingua dunha comunidade, e en concreto no caso galego, pois para alén de crear confusión pode levar a que entren en contradición a liberdade expresiva das cidadás e dos cidadáns, así como o dereito a non sufrir discriminación por razón de lingua, dunha parte, e o propio proceso normalizador encamiñado a facer realidade o feito de ser o galego, e non outro idioma, a lingua propia do país.

Nun ámbito como o barrio da Agra do Orzán, un dos máis populosos da cidade da Coruña, habitado por cidadanía de diferentes procedencias entre as que predominan as circunstancias de migrantes retornados e de migración das zonas rurais e ultimamente tamén a migración de lugares do mundo diversos, prodúcese o feito de os alumnos e alumnas non seren totalmente alleos ao idioma galego, aínda que na práctica non o usen nos máis dos contextos comunicativos por razóns de índole sociolingüística, aínda que tamén debemos admitir, pola mesma razón, a alarmante diminución do contacto coa lingua, nas xeracións máis novas. De feito, moito alumnado considera o galego como unha lingua allea á súa cotidianeidade e, sobre todo, sen ningunha ligazón co seu grupo de idade.

O parágrafo anterior xustifica aínda máis a concepción do ensino da lingua e literatura galega desde a súa propia dinámica interna, sen necesidade de a contemplar desde outra lingua, o que non impide as referencias interidiomáticas que foren precisas, motivadas precisamente pola mesma situación sociolingüística que viven, como tantos outros colectivos sociais, tanto o alumnado como o profesorado.

O mesmo parágrafo leva implícita a necesidade de os alumnos e alumnas se exercitaren de xeito prioritario nos usos orais da lingua, así como na correcta expresión escrita. No curso de 3ºESO deberá poñerse especial empeño na aprendizaxe dos usos prestixiados do idioma, sen que as alumnas e alumnos descoñezan as variedades diastráticas e diatópicas existentes no sistema lingüístico, mais sen que este aspecto substitúa en orde de prioridade o cometido esencial: acadar o suficiente dominio da lingua no seu nivel formal, prestixiado, culto e susceptible de atinxir todos os ámbitos de desenvolvemento na vida diaria.

Así as nosas decisións programáticas obedecen ao grande obxectivo educativo e social de conseguir e consolidar falantes para o galego. Neste sentido, a materia de Lingua Galega en 3º de ESO continúa as liñas dos cursos anteriores, coa novidade do achegamento á historia da literatura galega. Procurarase que o achegamento histórico aos períodos literario de 3ºESO sexa vivo, establecendo a maior conexión posible do período á actualidade (uso de versións contemporáneas de pezas medievais, etc. e recursos da rede) Preténdese mellorar a eficacia comunicativa do alumnado na produción, recepción e interacción oral, escrita e multimodal e pola outra, favorecer un uso ético da linguaxe.

Tendo en conta que a aprendizaxe da lingua progresa en espiral, os contidos deste nivel non son significativamente diferentes aos de cursos anteriores, senón que a diferenza radica no grao de profundidade coa que son tratados.

Os contidos de avaliación e os contidos distribúense en catro bloques:

En primeiro lugar, "As linguas e os seus falantes" recolle os aspectos sociolingüísticos, facendo fincapé na diversidade lingüística e no desenvolvemento dunha actitude de respecto e aprecio pola lingua, carente de prexuízos.

O segundo bloque "Comunicación" abarca os saberes implicados na comunicación oral e escrita e a alfabetización informacional e mediática.

O terceiro bloque, "Educación literaria" procura consolidar o hábito lector do alumnado, incrementar a súa capacidade para interpretar os textos literarios e realizar un achegamento ao contexto histórico-cultural comprendido entre a Idade Media e a literatura, "Antre dous séculos".

O cuarto e último bloque, "Reflexión sobre a lingua", pretende acometer a aprendizaxe sistemática da gramática a través dos procesos de indagación.

Alén dos contidos lingüísticos, sociolingüísticos e literarios que inclúe a programación da materia de Lingua Galega e Literatura deste curso, cómpre tamén salientar a incorporación de nocións básicas doutras linguas como o catalán e o

portugués, especialmente este último.

Este fomento do ensino do portugués está en consonancia coa Lei 1/2014, do 24 de marzo para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía, e coas directrices da Unión Europea relativas ao coñecemento das variedades lingüísticas próximas e transfronteirizas que presentan vínculos históricos e estruturais como acontece entre galego e portugués. A coñecida tamén como Lei Valentín Paz Andrade incide nesta mesma idea.

A proposta didáctica de 3º de ESO está articulada en unidades didácticas que recollen os catro bloques mencionados.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e a realidade plurilingüe e pluricultural da Península Ibérica, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas (e, máis concretamente, a do portugués, catalán e éuscaro), e as características das principais variedades dialectais do galego, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos e valorar a devandita diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formar opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta ás necesidades e aos intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e para gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio galego, portugués e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permitan establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía axeitada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A nosa literatura áurica e áulica	<p>Comezamos o curso coa avaliación inicial. Unha vez realizada esta, analizaremos a realidade da lingua como un fenómeno oral e achegarnos á lingua escrita como principal sistema substitutivo que só nas etapas máis recentes está ao alcance de toda a poboación. Exemplificaremos esta evolución a través da literatura, no primeiro trimestre centrado na lírica galego-portuguesa medieval.</p> <p>Afondarase na tipoloxía textual (narración, descrición e noticia) e nas propiedades textuais (adecuación, coherencia e cohesión)</p> <p>O alumnado coñecerá o vocabulario propio de determinados ámbitos (saúde e tempo meteorolóxico), antes estudaremos as características do dicionario e aproximaremos ás relacións semánticas. Atenderemos á fragmentación do latín nas linguas románicas, ao esplendor da lingua. Coñeceremos o catalán e faremos reflexión sobre as linguas en contacto (bilingüismo e diglosia)</p> <p>Análise morfolóxica. Estudo do substantivo e adxectivo (morfoloxía e funcións). Sistema vocálico e consonántico.</p>	40	39	X		
2	Decadencia e Rexurdimento I (Rosalía e Curros Enríquez)	<p>entrámonos agora no chamado Galego Medio, desde os Séculos Escuros ao prerrexurdimento e os precursores pasando polo período da Ilustración e Rosalía e Curros.</p> <p>A partir da lectura de textos traballarase a comprensión lectora, a expresión oral e a escrita.</p> <p>Afondarase na tipoloxía textual (reportaxe, o diálogo e os textos formalizados). Así mesmo seguiremos co estudo da cohesión textual.</p> <p>O alumnado coñecerá o vocabulario propio das árbores, do libro e as bibliotecas e das novas tecnoloxías.</p> <p>Atenderemos á decadencia do galego na Idade Moderna e a dignificación da lingua no Rexurdimento e mais aos conceptos de lingua minoritaria e prexuízos lingüísticos.</p>	30	36		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	Decadencia e Rexurdimento I (Rosalía e Curros Enríquez)	<p>En canto ao estudo da lingua: Desta volta deterémonos na morfoloxía e función dos determinantes, dos pronomes persoais e mais do verbo.</p> <p>No bloque Letras e signos é o momento de detérmonos en diversos grupos consonánticos, nos encontros vocálicos e nas regras de acentuación.</p>	30	36		X	
3	Rexurdimento II (Pondal) e Irmandades da Fala	<p>Nesta unidade centrámonos na obra de Eduardo Pondal e a pegada das Irmandades da Fala.</p> <p>A partir da lectura de diferentes tipos de textos traballarase a comprensión lectora a expresión oral e escrita.</p> <p>Afondarase precisamente na entrevista, na banda deseñada e no texto informativo.</p> <p>Ademais, seguiremos co estudo da cohesión achegándonos aos conectores.</p> <p>Traballaremos a linguaxe non sexista.</p> <p>Estudaremos os campos semánticos dos peixes, dos sentidos e a acción e das vacacións.</p> <p>Atenderemos ao proceso de normalización lingüística e á lexislación en materia de lingua, á variación social e á alternancia de códigos e á mestura de códigos, pero tamén á gheada, ao seseo e a outros trazos fonéticos do galego.</p> <p>Continuaremos co estudo do verbo, agora coas formas nominais, o infinitivo flexionado e as perífrases verbais, preposicións, adverbios, conxuncións e interxeccións.</p> <p>No bloque Letras e signos centraremos de cheo na acentuación diacrítica, a diérese, o apóstrofo, maiúsculas e minúsculas.</p>	30	30			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A nosa literatura áurica e áulica	39

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar, a partir da explicación sobre o desenvolvemento histórico do galego e do portugués, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas, identificando e contrastando algúns dos seus trazos morfolóxicos máis salientables e ampliando o repertorio léxico básico en lingua portuguesa.	Recoñece e valora, a partir da explicación sobre o desenvolvemento histórico do galego e do portugués, as semellanzas e diferenzas entre as dúas linguas.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos,		
CA2.5 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro axeitado.	Planifica a redacción de textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, presentando,		
CA2.6 - ocalizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Localizar, selecciona e contrasta información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	PE	41
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explicaa a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Valorar a lingua catalá, analizando as súas características máis básicas para coñecer e comprender a realidade lingüística de España.	Valora a lingua catalá, analizando as súas características máis básicas nunha táboa comparativa con outras linguas románicas para coñecer e comprender a realidade lingüística de España		
CA1.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.		
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizarexposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura	TI	59
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Compartie a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais,		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais		
CA4.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios de maneira progresivamente autónoma e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Análise da propia biografía e da diversidade lingüística do alumnado do centro e da localidade. - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Desenvolvemento de nocións básicas do portugués. Semellanzas e diferenzas morfolóxicas entre o galego e o portugués. Ampliación do vocabulario de uso cotián. As relacións históricas e políticas entre Galicia e Portugal. - Valoración e comprensión das principais características do catalán e das súas variantes. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Elaboración de traballos de investigación relacionados coa diversidade lingüística. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito persoal: a conversación, con especial atención aos actos de fala que implican controversia co interlocutor (a discrepancia, a queixa, a orde, a reprobación). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. Valoración da forma e do contido do texto - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - A expresión da subxectividade en textos de carácter expositivo. Identificación e uso das variacións das formas deícticas (fórmulas de confianza e cortesía) en relación coas situacións de comunicación. - Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos. Aposición.

Contidos

- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Criterios e estratexias para a selección de obras variadas que inclúan autoras e autores galegos e, en menor medida, do ámbito lusófono a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscristas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Diferenzas relevantes e interseccións entre a lingua oral e a lingua escrita atendendo a aspectos sintácticos, léxicos e pragmáticos.
- Recoñecemento da lingua como sistema e das súas unidades básicas tendo en conta os diferentes niveis: o son e sistema de escritura, as palabras (forma e significado) e a súa organización no discurso (orde das palabras, compoñentes das oracións ou conxio
- Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramáticas, en formato físico ou electrónico, para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
2	Decadencia e Rexurdimento I (Rosalía e Curros Enríquez)	36

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	PE	38
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos,		
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalingüaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios de maneira progresivamente autónoma e fai propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística		
CA2.9 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identifica e desterra os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto		
CA4.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalingüaxe específica.	Explica e argumenta a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre linguas.	Identifica e cuestiona prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural e lingüística a partir da análise da diversidade lingüística do centro escolar e da contorna social próxima		
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realiza exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos,		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA2.4 - Comprender, valorar criticamente e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Comprende, valora criticamente e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade	TI	62
CA2.7 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Adoptaa hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.		
CA2.10 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.	Utiliza estratexias para a resolución dialogada dos conflitos procurando consensos, tanto no ámbito persoal coma no educativo e no social.		
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparti a experiencia da lectura en soportes diversos		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establece de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais,		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo (explicación, exposición...). - Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal: cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definici - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais distributivos, de orde, contraste, explicación. Mecanismos de referencia interna, gramaticais e léxicos (nominalizacións e hiperónimos de significado abstracto). - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.

Contidos

- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuíto literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

UD	Título da UD	Duración
3	Rexurdimento II (Pondal) e Irmandades da Fala	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.8 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e aclarar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Revisa os textos propios de maneira progresivamente autónoma e fai propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e identifica e aclara algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	PE	43

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - omprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais de certa complexidade que respondan a diferentes propósitos de lectura,		
CA3.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	Valora criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA3.5 - Explicar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.		
CA3.7 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais		
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o dominio do sistema fonético-fonolóxico, o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas (infinitivo persoal, dativo de solidariedade etc).	Incorpora procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical,		
CA1.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elabora traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.		
CA2.1 - Comprender e valorar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos e avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Comprende e valora o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais	TI	57

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Realizar exposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia e cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizarexposicións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo		
CA2.3 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participa de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais e en situacións orais formais de carácter dialogado, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.3 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades		
CA3.4 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.		
CA3.6 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Establecerde maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais		
CA4.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas en distintos formatos.	Formula xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, a comparación e a transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolvemento sociohistórico da lingua galega e portuguesa. - Desenvolvemento da reflexión sociolingüística. Exploración e rexeitamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos do contacto entre linguas: bilingüismo, diglosia, préstamos, interferencias. - Xéneros discursivos desde o punto de vista produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación.

Contidos

- Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital e riscos de desinformación, noticias falsas, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos
- Procesos de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Valoración da forma e do contido do texto.
- Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definicións
- Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Recoñecemento e utilización do infinitivo flexionado e do futuro de subxuntivo. Contextos de uso.
- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de procesadores de texto e correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Os signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha selección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a propia práctica da lectura.
- Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector.
- Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora.
- Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais.
- Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios.
- Lectura guiada. Lectura de obras e fragmentos relevantes da literatura do patrimonio literario galego e mostras do lusófono inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e d
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos, con especial atención ás lecturas que promovan a defensa do
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

Contidos

- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. A coordinación.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico das oracións coordinadas. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

4.1. Concrecións metodolóxicas

METODOLOXÍA ACTIVA INTERDISCIPLINAR E NON DISCRIMINATORIA

A metodoloxía didáctica será activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

Procurarase o traballo en equipo do profesorado co obxecto de proporcionar un enfoque multidisciplinar do proceso educativo, garantindo a coordinación de todos os membros do equipo docente de cada grupo.

A intervención educativa debe ter en conta como principio a diversidade do alumnado así como de respecto da súa individualidade (identidade, orientación sexual...) e con perspectiva de xénero, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos/as os/as alumnos/as e mais unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Os mecanismos de reforzo, que se deberán pór en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, poderán ser tanto organizativos como curriculares.

Proporanse tarefas diversas que incrementen gradualmente a dificultade e promovan a autonomía de aprendizaxe, utilizando todos os soportes que nos brindan as novas tecnoloxías xunto cos soportes clásicos.

Promoveranse a realización de actividades interdisciplinares en que sexa posible a colaboración de diferentes departamentos didácticos para reforcen os contidos ecolóxicos, de valores democráticos e convivencia.

Promoveranse as actividades complementarias e extraescolares que axuden á consecución dos obxectivos da materia.

Partindo dos principios básicos anteriores, indicamos a concreción dos mesmos a través das seguintes liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe:

O uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo con perspectiva de xénero.

A realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

A énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzotan pronto como se detecten estas dificultades.

O uso de estratexias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.

O desenvolvemento dos contidos gradual e progresivo, de maneira que, ademais de incrementar a dificultade dos procesos e situacións comunicativas, tamén se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma.

A gradación entre cursos non se establece tanto mediante a distribución diferenciada decontidos como en función da maior ou menor complexidade dos textos, das habilidades de produción ou interpretación requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía conferido ao estudantado.

O traballo interdisciplinario e a coordinación con outros departamentos e equipos do centro, especialmente co equipo de dinamización da lingua galega e co equipo de biblioteca.

Esta colaboración incidirá na mellora dos procesos comunicativos e permitirá incorporar xéneros discursivos doutras materias e ámbitos de interese. As revistas escolares e as saídas didácticas (museos, exposicións, espectáculos...) son unha mostra deste traballo conxunto. Así mesmo, as actividades interdepartamentais en formato audiovisual (radio, televisión, documentais...) tamén poden ser instrumentos útiles e para a adquisición, produción e intercambio de contidos relacionados con distintas disciplinas. Todos eles deben contribuír á mellora nos procesos de produción e recepción oral, escrita e multimodal, así como a todo o que teña que ver coa alfabetización informacional.

A potenciación do tratamento integrado de linguas (TIL), que se reflectirá na incorporación de nocións básicas dalgunhas linguas da Península Ibérica, especialmente da portuguesa, e que se fomentará con actuacións que lle faciliten ao alumnado galegofalante ou non, a intercomunicación nos dous idiomas (intercambios lingüísticos,

concursos, glosarios bilingües/multilingües...). Cómpre que sexa consciente da utilidade deste coñecemento, non só para reforzar os vínculos culturais, sociais e económicos con Portugal e con toda a comunidade de países lusófonos, senón tamén para que a lingua galega adquiera unha maior proxección internacional.

A presentación de recursos dixitais en lingua galega que faciliten a busca de información, a revisión dos textos e a súa posterior divulgación, sempre con respecto aos dereitos de propiedade intelectual. Ademais de consultar datos e de ampliar contidos, o alumnado debe familiarizarse co manexo de tradutores, correctores ortográficos e dicionarios ou manuais de estilo que lle axuden a mellorar a redacción dos seus escritos. Tamén poden incorporarse procedementos que enriquezan os seus traballos e que permitan a súa difusión en distintos formatos (realidade aumentada, códigos QR...).

A énfase nas estratexias que fomenten a oralidade e as competencias activas, co fin de que o alumnado adquire as habilidades necesarias para expresarse correctamente nunha ampla variedade de situacións comunicativas (espontáneas ou planificadas) e de contextos (formais e informais). Entre o amplo abano de actuacións que contribúen ao desenvolvemento desta destreza, están as dramatizacións e representacións teatrais, a radio coas súas múltiples posibilidades (podcasts, informativos, publicidade, teatro radiofónico...), a música (rap, poemas musicados...) e todo tipo de iniciativas en formato audiovisual (audiocontos, videopoemas, booktrailers, booktubers, tutoriais...).

A promoción dun modelo lingüístico afastado da castelánización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade, valorando o dominio dos sistemas fonético-fonolóxico (tanto vocálico como consonántico), o uso do léxico tradicional e o emprego das estruturas morfosintácticas máis xenuínas da lingua galega.

A erradicación dos prexuízos lingüísticos derivados da situación sociolingüística de Galicia nos últimos séculos, particularmente os que teñen que ver cos usos diglósicos do galego en determinados ámbitos. O alumnado debe comprender que non hai unhas linguas mellores ca outras, considerar isto non deixa de ser racismo lingüístico.

A detección e eliminación dos usos discriminatorios e ofensivos da lingua, de modo que se propicie a reflexión sobre os principios democráticos e se favoreza a análise crítica dos conflitos, tanto no centro educativo como noutros ámbitos. Fomentarse un uso ético da linguaxe, a resolución dialogada dos conflitos e a construción de vínculos persoais e sociais baseados no respecto e na igualdade de dereitos de todas as persoas.

A proposta de obras e fragmentos de textos, literarios ou non, atendendo a valores socioculturais e éticos que promovan a defensa dos dereitos humanos e a conciencia ambiental.

A lectura de cantigas, poemas e fragmentos significativos da historia da literatura desde a Idade Media ao final do século XIX.

Tamén se deben abordar lecturas desde unha perspectiva de xénero, neste sentido, toman relevancia autores como Rosalía de Castro (defensora das capacidades intelectuais e sociais das mulleres e moi crítica coa sociedade sexista en que lle tocou vivir, "Carta a Eduarda") e Eduardo Pondal (a lectura dos poemas sexistas en que defende unha masculinidade que considera a muller coma un elemento máis da natureza ao servizo do home, servirá para estimular a lectura crítica por parte do alumnado, tanto respecto aos valores actuais coma aos predominaban nesa etapa histórica).

As charlas con escritoras e escritores, os clubs de lectura ou os obradoiros literarios resultarán unha boa ferramenta para afondar nestes contidos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto : como manual de consulta e de realización de tarefas. Lingua e Literatura 3, XERAIS. Ver descrición.
Caderno: en que se reflectirán as tarefas de aula.
Aula virtual : tanto para realizaren entregas ou probas orais e escritas como para consulta.
Libros de lectura individual: repartidos por avaliacións en diferentes xéneros (poesía, narrativa, banda deseñada). Ver descrición.
Actividades complementarias: actividades organizadas a través do departamento ou pola biblioteca: visitas de autoras e autores, actividades das Letras Galegas...
Actividades extraescolares: de surxiren durante o curso, incluíranse na memoria trimestral e anual.

Recursos dixitais relacionados co currículo : Aulas Galegas.Galego (<https://aulasgalegas.org/category/linguas/galego/>). Ver descrición.

Neste apartado enumeramos algúns dos materiais e recursos que poden ser utilizados para materializar as concrecións metodolóxicas indicadas no apartado anterior.

Estes recursos poderán ser utilizados durante todo o curso, tendo en conta a dispoñibilidade real. En todo caso, a variedade no uso de ferramentas didácticas redonda na mellora do proceso de ensino-aprendizaxe, facilitando a consecución dunha maior autonomía e dominio das competencias comunicativas e pragmáticas referidas á lingua.

ESPAZOS E RECURSOS DO CENTRO:

- As aulas e a biblioteca son os lugares en que o alumnado ten ao seu alcance a maioría dos recursos e materiais do centro.

- A biblioteca ofrece material bibliográfico en papel: obras de lectura, libros de texto, mapas, revistas, xornais e recursos dixitais para consultar información, realizar traballos de investigación etc. Ademais, realiza actividades dirixidas ao alumnado de todos os niveis: clubs de lectura, faladoiros, visitas ao centro Ágora, etc.

- Medios audiovisuais: ordenadores, pantallas dixitais, canón, impresoras, tablets...

RELACIÓN DE RECURSOS DIDÁCTICOS:

O libro de texto utilizarase como ferramenta de consulta, aprendizaxe de contidos e fonte de realización de tarefas en diversos soportes: LINGUA GALEGA E LITERATURA 3, XERAIS. A editorial pon a disposición de profesorado e alumnado o proxecto dixital a través dunha plataforma educativa á que cada usuario accede mediante un código que aparece no libro de texto en papel.

O caderno servirá para reflectir algunhas tarefas de aula, entenderase como unha ferramenta de traballo máis onde recoller actividades e contidos.

Libros de lectura: fomentarse, a través de lecturas individuais, a consecución gradual de autonomía por parte do alumnado, así como o fomento do espírito crítico e a valoración da autoría de creacións artísticas, xunto coa comprensión e expresión escrita e a educación en valores e non discriminación. Algunha das lecturas servirá de fonte para realizar unha reinterpretación ou recreación, individual ou en grupo, que parta desa lectura previa.

A continuación enumeramos as propostas do departamento para o curso 2023-2024.

3º ESO:

1ª avaliación:

NEGRO, Carlos: Penúltimas tendencias. Makinaria. Aplicación instantánea. XERAIS.

SOLAR, María: Os nenos da varíola. GALAXIA, Costa Oeste.

2ª avaliación:

MEJUTO, Eva: Memoria do silencio. XERAIS.

MACEIRAS, Andrea: O que sei do silencio. XERAIS

3ª avaliación:

LAGO, Julia: Nós seis. Deputación da Coruña.

CRÁNEO, Manel: Os lobos de Moeche. DEMO EDITORIAL

Recursos dixitais: dicionarios en liña, xornais dixitais e acceso a diversos portais da lingua (Portal da Lingua Galega, Portal das Palabras), blogs, aplicacións etc. Citamos algunhas das páxinas WEB que proporcionan recursos relacionados co currículo de 3ºESO que poden ser manexadas durante o curso por apartados:

Información e exercicios de gramática e literatura:

<http://aprendogalego.com/>

<https://www.ogalego.eu/>

Aulas Galegas.Galego (<https://aulasgalegas.org/category/linguas/galego/>)...

Dicionarios:

Diccionario castelán-galego. Rinoceronte Editora (<https://rinoceronte.gal/diccionario/>)

Diccionario de pronuncia da lingua galega (<http://ilg.usc.es/pronuncia/>)

Diccionario da Real Academia Galega (<http://www.realacademiagalega.org/diccionario#inicio.do>)

Diccionario visual interactivo (www.edu.xunta.es/contidos/diccionariovisual/diccionario.html)

Vocabulario ortográfico da lingua galega (VOLG), RAG / ILG, Galaxia (<http://www.realacademiagalega.org/recursos-volg>)

Literatura:

Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades (22 de agosto de 2022). Base de datos da Lírica Profana Galego-Portuguesa. (<http://bernal.cirp.gal/ords/f?p=MEDDB3:2>)

Casa de Rosalía. Fundación Rosalía de Castro (<https://rosalia.gal/>)

Rosalía de Castro - A Casa de Rosalía de Castro. Lista de Spotify que recolle versións musicadas da obra de Rosalía de Castro (<https://open.spotify.com/playlist/2SJGaDUGMjdcBouKLB5jiw?si=da61844b3ee1403b>)

Fundación Curros Enríquez (<http://www.currosenriquez.es/>)

Tamén se debe contemplar, tal como se especifica no artigo 78 da Orde do 8 de setembro de 2021, a necesidade de materiais axeitados para a atención á diversidade. O centro dispón dunha equipación adecuada para todo o alumnado, mesmo para aquel que teña dificultades de accesibilidade ás súas instalacións (elevadores). Se se precisa algún outro material complementario adaptado a este tipo de alumnado, será solicitado á Consellería a través dos informes correspondentes.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial, cuxo fin é diagnosticar e valorar o nivel de coñecementos previos do alumnado, efectuarase nas primeiras sesións do curso.

Será, xunto coa información obtida a través do Departamento de Orientación e da consulta do expediente académico da alumna ou alumno no XADE, unha ferramenta esencial para que o profesorado poida coñecer o nivel académico do alumnado nas distintas competencias, co fin de poder adaptar o seu proceso de ensinanza e a súa proposta didáctica a ese nivel.

Alén diso, a avaliación inicial constitúe un factor preventivo esencial na atención á diversidade, especialmente cando se trata de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

Os resultados da avaliación inicial servirán como referente para adoptar as decisións de tipo educativo que correspondan e, nos casos en que for necesario, para demandar da xefatura do Departamento de Orientación a realización dunha avaliación psicopedagóxica.

Esta proba, que poderá partir dun texto literario, xornalístico, etc. constará das seguintes partes:

- Comprensión oral. O alumnado deberá responder, a partir da escoita ou visionado dun audio ou vídeo, a preguntas sobre o seu contido.
- Comprensión escrita. O alumnado deberá contestar a preguntas pechadas sobre o contido dun texto escrito.
- Produción oral. O alumnado realizará intervencións orais a respecto dos contidos e/ou temática do audio ou vídeo proposto.
- Produción escrita. O alumnado realizará unha pequena composición escrita sobre o contido e/ou temática do audio ou vídeo proposto.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	40	30	30	100
Proba escrita	41	38	43	41
Táboa de indicadores	59	62	57	59

Criterios de cualificación:

Con carácter xeral mais flexible, os membros do departamento aplicarán os seguintes criterios de cualificación do alumnado. Calquera variación será reflectida na memoria da avaliación correspondente:

Os exames*ou probas de coñecemento que faga o alumnado suporán un 60% da cualificación global.

Os traballos, exercicios (dentro ou fóra da aula) suporán un 10-20% da cualificación. Neste apartado pódese valorar os cadernos dos alumnos coas notas e apuntamentos recollidos na aula, así como outras actividades escritas regulares ou de carácter puntual. Poderá descontarse por este apartado ata un máximo de 1 punto.

A correcta expresión oral e o interese participativo na aula 10-20% da cualificación. Isto inclúe a calidade da expresión, mais tamén a mesma iniciativa na participación na aula: as preguntas, os coloquios, os debates, probas, etc.

Así mesmo o libro de lectura proposto para a avaliación contará un 10% da cualificación total. Se o profesorado así o decide haberá a posibilidade de ler un segundo libro que se valorará con ata un máximo de 1 punto.

- A cualificación do alumnado en cada avaliación será o resultado da aplicación dos criterios anteriores, sempre desde a óptica do profesorado, coñecedor da traxectoria do alumnado de xeito individual.

- A corrección na expresión: o obxectivo será de consecución dunha correcta expresión tanto oral como escrita na nosa lingua, tendo en conta o nivel e a etapa educativa do alumnado. Polo tanto, nas probas escritas que se realicen, así como traballos, a puntuación verase afectada polas faltas de ortografía, erros léxicos ou gramaticais na expresión oral e escrita.

O baremo que se aplicará para a ESO será gradual e flexible e o profesorado indicarao a principio de curso.

- Cómpre contemplar dous aspectos: por un lado os criterios de cualificación dun exercicio concreto, e por outro o sistema seguido ao longo do curso a través das diferentes avaliacións.

Con respecto ao primeiro, todo pode e debe ser, en principio, avaliable por parte do profesorado, quer os exercicios ou traballos escritos, quer as intervencións ou traballos orais de aula.

O profesorado terá en conta a actitude e desempeño do alumnado, non necesariamente de forma numérica, o que terá a súa incidencia nas cualificacións da avaliación. As cualificacións, en calquera caso, incidirán no grao de competencia do alumnado, mais tamén na actitude, no grao de madurez expresiva e comprensiva e nos valores que se integran nos contidos transversais.

- Agás excepcións , o normal será a realización de dúas probas escritas e unha oral por cada período de avaliación, sen que por sistema haxa recuperación de cada unha delas. Como se comprende que a aprendizaxe ha ser progresiva, tamén a avaliación debe ser entendida como continua, de xeito que un alumno poida superar progresivamente os contidos non superados antes, e isto sen que se supoña a repetición da proba. De calquera xeito, o alumnado poderá superar diferentes partes da materia nas probas que, a criterio docente e tendo en conta o nivel,

se puideren realizar ao final do curso.

*Calquera discente que copie en traballos ou probas escritas ou orais, nese caso, será valorado cun 0 no devandito traballo ou proba. Ao mesmo tempo, o profesorado deberá reflectilo por escrito cubrindo unha amoestación que, como é preceptivo, será posta en coñecemento da xefatura de estudos e da súa familia ou titor/a legal.

Nota: as probas realizadas e/ou entregadas a través da aula virtual, terán a mesma validez ca as realizadas na aula.

ADDENDA:

Na avaliación final teranse en conta os cambios legislativos que se indican a seguir:

ORDE do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

A Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia establece, entre outros aspectos, o calendario das sesións de avaliación final das distintas etapas educativas.

Incorpórase como disposición derradeira primeira o seguinte texto:

«Disposición derradeira primeira. Modificación da Orde do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no Sistema educativo de Galicia.

Modifícase o número 8 do artigo 7 da Orde do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no Sistema educativo de Galicia, que queda redactado como segue:

«8. A cualificación definitiva das materias e dos ámbitos farase efectiva na avaliación final do curso».

Criterios de recuperación:

- A aprendizaxe será gradual e progresiva, nun sistema de avaliación continua, sendo posible a recuperación da materia na avaliación seguinte en que se incluíra entre un 20 e un 30% dos contidos da avaliación anterior. En todo caso, o alumnado que non supere algunha das avaliacións ou todas, no final do curso, poderá ser convocado a unha proba global ou referida aos contidos dunha avaliación. Se a aprobar, suporá a superación da materia correspondente.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Como método de traballo, coa coordinación da xefa de departamento, cada docente se ocupará das materias pendentes do alumnado ao que imparta clase. O docente determinará a cualificación obtida polo alumno/a en cada avaliación e tamén na final. Desta forma o seguimento do alumnado é máis intenso e as posibilidades de recuperación das materias pendentes máis altas.

O alumnado deberá realizar un plan de traballo, fichas, que o profesorado de referencia do departamento lle dará a cada alumno/a e tamén deberá presentarse aos exames que para materias pendentes establece o centro cunha proba na primeira avaliación (novembro), outra na segunda (febreiro) e unha última no mes de maio. Para a elaboración desas probas o departamento terá en conta os contidos mínimos da materia nos seus respectivos niveis.

Cada alumno/a recibirá un folio indicando as tarefas que deberá facer. Estas son exercicios do libro de texto correspondente que o profesorado de referencia do departamento lle dará a cada alumno/a. En todo caso, a xefa de departamento preguntarlle periodicamente ao profesorado de referencia sobre o ritmo de realización e as dúbidas que poidan xurdir, co fin de resolvelas. Trátase de levar un control periódico do traballo na materia. Este procedemento baséase no seguimento que cada profesor/a do curso actual do alumnado pendente e, ao tempo, na coordinación do propio departamento a través da figura da xefatura.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

O traballo das tarefas contará un 30% da nota global. O prazo de entrega coincidirá coa data oficial da proba de cada trimestre.

O exame de cada parcial contará un 70% da nota global.

DOCUMENTACIÓN COA INFORMACIÓN SOBRE O SISTEMA DE RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE:

ATENCIÓN DE PENDENTES

O Departamento de Lingua galega e Literatura ponse a disposición do alumnado coa materia pendente a través do profesorado de referencia do curso actual. O profesorado buscará o momento máis adecuado para atender o alumnado que o requira.

O alumnado e familias deberán asinar un escrito mediante o que acreditan coñecer os requisitos para aprobar as materias pendentes.

PROCEDIMENTO PARA A INFORMACIÓN A ALUMNADO E PAIS/NAIS/TITORES-AS LEGAIS

Os pais/nais e/ou titores/as legais serán informados da evolución académica dos seus fillos/as, a través dos boletíns das avaliacións do curso actual. Esta cualificación será, polo menos, numérica, mais poderá ir acompañada dun informe do profesor/a de referencia.

O Departamento entregará ao alumnado coa materia pendente, entre outubro e principios de novembro, a seguinte información e documentación:

Criterios de avaliación de pendentes.

Actividades de pendentes.

Acuse de recibo que deberá ser asinado polo alumnado coa materia pendente e polo pai, nai ou titor/a legal. O documento será o seguinte:

DEPARTAMENTO DE LINGUA GALEGA E LITERATURA

Curso académico 2023-2024

O/A alumno/acoa(s)materia(s) pendente(s)

de..... (nivel/ niveis) foi informado/a polo/a seu/súa

profesor/a actual....., sobre os requisitos para aprobar a(s) materia(s) pendente(s).

Asinado:

A Coruña,de..... de 202...

ACUSE DE RECIBO

O pai/nai/ titor/a legal do alumno/a coñece os

requisitos para aprobar a materia(s) pendente(s) de Lingua Galega e Literatura.

Asinado:

A Coruña,.....de de 202...

6. Medidas de atención á diversidade

As medidas de atención á diversidade na ESO estarán orientadas a responder ás necesidades educativas concretas do alumnado, ao logro dos obxectivos da educación secundaria obrigatoria e á adquisición das competencias correspondentes, e non poderán, en ningún caso, supor unha discriminación que lle impida alcanzar os devanditos obxectivos e competencias, e a titulación correspondente.

Os docentes desenvolverán e complementarán, de ser o caso, o currículo e as medidas de atención á diversidade establecidas pola consellería con competencias en materia de educación, adaptándoas ás características do alumnado e á súa realidade educativa, coa finalidade de atender todo o alumnado. Así mesmo, arbitrarán métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmo e promovan o traballo en equipo.

Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais (espectro TEA...), por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidos en cada etapa para todo o alumnado.

Entre estas medidas estableceranse aquelas que garantan que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

A escolarización do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo rexeráse polos principios de normalización e inclusión, e asegurará a súa non-discriminación e a igualdade efectiva no acceso e na permanencia no sistema educativo. A identificación e a valoración do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e,

de ser o caso, a intervención educativa derivada desta valoración, realizaranse do xeito máis temperán posible, nos termos que determine a consellería con competencias en materia de educación. Os centros docentes deberán adoptar as medidas necesarias para facer realidade esa identificación, valoración e intervención.

Correspóndelle á Consellería con competencias en materia de educación establecer as condicións de accesibilidade e deseño universal, e os recursos de apoio que favorezan o acceso ao currículo do alumnado con necesidades educativas especiais, e adaptar os instrumentos e, de ser o caso, os tempos e os apoios que aseguren unha correcta avaliación deste alumnado.

O profesorado, igualmente, seguirá os protocolos de atención á diversidade establecidos, por exemplo, na realización de probas.

A coordinación co departamento de orientación e profesorado de apoio e reforzo será fundamental para a consecución dos obxectivos do curso.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Comprensión lectora é un elemento transversal que se traballa diariamente nas clases de lingua. O traballo da comprensión lectora en lingua abrangue todo tipoloxías textuais e temáticas.	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita. O traballo de expresión oral toma especial protagonismo en lingua galega pola falta de hábito do uso oral da lingua entre o alumnado. Trátase dunha ferramenta competencial en lingua mais tamén dun elemento transversal ao resto do currículo. Por outra parte, a expresión escrita, igualmente é competencial en lingua ao tempo que é un elemento transversal fundamental .	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual e TIC. A utilidade da comunicación audiovisual e a competencia dixital, converte este elemento en recurso imprescindible de clara transversalidade máis alá da na materia de lingua.	X	X	X
ET.4 - Emprendemento social e empresarial. O fomento do emprendemento tanto social coma empresarial convértese nun elemento que é fundamental traballar en todas as materias, incluída a de lingua e literatura.		X	

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.5 - Fomento do espírito crítico e científico. A materia de lingua é idónea para traballar estes elementos transversais tanto o espírito crítico coma o interese pola aplicación do método científico e a información de carácter científico en xeral e a súa aprendizaxe como xeito de conseguir unha formación integral. Neste apartado incluimos textos, vídeos, etc. de concienciación sobre o cambio climático.	X	X	X
ET.6 - Educación emocional e en valores. Moitos dos textos traballados en lingua fomentan valores tales como o respecto polos dereitos humanos, o pluralismo, a paz, a xustiza..., e tamén a capacidade para resolver conflitos persoais ou sociais, buscando vías de consenso e o equilibrio emocional.	X	X	X
ET.7 - Creatividade. Este elemento transversal está presente de xeito continuado na materia de lingua e literatura dado que moitas tarefas son creacións de textos narrativos, dramáticos, ou mixtos,. Ao tempo trabállanse a comprensión lectora, expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual e as TIC	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero. Este elemento transversal ten moita relevancia na materia de lingua e literatura, posibilitando reflexionar, a través de textos de todas as tipoloxías, e actuar como contrapeso de informacións que o alumnado recibe a través das redes sociais de modelos de comportamento sexista.	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.9 - Educación para a saúde. Neste elemento transversal incluímos a educación afectivo-sexual, buscando educar na igualdade e no equilibrio emocional e facendo fincapé na aprendizaxe da xestión das emocións e nos hábitos de vida saudables.	X	X	X

Observacións:

1. Sen prexuízo do seu tratamento específico na materia de lingua galega e literatura, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competenciadixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaranse son elementos transversais en todas as materias.
2. En todo caso, fomentaranse de maneira transversal a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual, a formación estética, a concienciación e formación sobre o cambio climático, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais.
3. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito.
4. Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero. Así mesmo, empregarase unha linguaxe libre de prexuízos e estereotipos sexistas e que sexa non sexista, nos termos establecidos legalmente.
5. A consellería con competencias en materia de educación fomentará as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Actividades relacionadas co SAMAÍN	Coa colaboración da biblioteca e o EDLG.	X	X	X
Visitas de escritores Manel Cráneo	No primeiro trimestre está apalabrada a visita d e Manel Cráneo, debuxante e editor de banda deseñada que presentará a súa última publicación. Alén diso, dado que o departamento inclúe cómics do autor en 1º e 3º de ESO, fará referencia e comentará aspectos de "A fraga Milmañas" e "Os lobos de Moeche.	X		
Actividades do Nadal	Novamente en colaboración coa biblioteca e o EDLG.	X		
Clubs de lectura da biblioteca	A colaboración do alumnado de 3ºESO é voluntaria. Nestes clubs faise moito esforzo por achegar a literatura e os contidos científicos na nosa lingua ao noso alumnado.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita de escritores	Aínda por concretar. No entanto, é habitual que cada curso nos visiten autoras e autores que son lidos polo noso alumnado de 3ºESO.	X	X	X
Roteiro polo barrio: saúde e deporte	En colaboración coa biblioteca Ágora realizarase un roteiro polo barrio. Traballaremos temas de saúde e práctica de deporte en colaboración coas asociacións e instalacións deportivas do barrio.	X	X	X
Actividades das Letras Galegas 2024	Como cada curso, traballaremos na divulgación da figura homenaxeada. As propostas concretas para este curso están por decidir, mais terán que ver coa figura homenaxeada no 2024, Luísa Villalta.			X
Alfabetización mediática e informacional	Esta actividade realízase en colaboración coa biblioteca do centro e a do centro cívico- cultural Ágora.	X	X	

Observacións:

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

O Departamento de Lingua Galega e Literatura, na liña de actuación que vén desenvolvendo nos últimos anos, realiza moitas das súas actividades en colaboración coa Biblioteca, co EDLG co Concello e mais coa Biblioteca do Centro Cívico e Cultural Ágora.

Como acontece sempre cando recibamos durante este ano propostas para o departamento e o alumnado tentaremos inserilas na memoria das actividades complementarias e extraescolares

Primeiro-Segundo trimestre:

Actividades no centro relacionadas co Samaín e previas ao Nadal.

Visitas de escritores/as de obras literarias ou doutras expresións artísticas traballadas polo alumnado nos diferentes niveis. Temos o compromiso de Manel Cráneo de visitarnos durante o 1º trimestre.

Alfabetización mediática e informacional . Esta actividade realízase en colaboración coa biblioteca do centro e a do centro cívico- cultural Ágora.

Segundo-Terceiro trimestre:

- Visitas de escritores/as de obras literarias ou doutras expresións artísticas traballadas polo alumnado.

- En colaboración coa biblioteca Ágora realizarase un roteiro polo barrio. .

- Letras Galegas 2024: Como cada curso, traballaremos na divulgación da figura homenaxeada. As propostas concretas para este curso están por decidir, mais terán que ver coa figura homenaxeada no 2024, Luísa Villalta.

Concurso literario Letras Galegas 2024.-

Visitas de escritores/as de obras literarias ou doutras expresións artísticas traballadas polo alumnado.

Roteiro polo barrio: saúde e deporte.Traballaremos temas de saúde e práctica de deporte en colaboración coas asociacións e instalacións deportivas do barrio

*Como acontece sempre cando recibamos durante este ano propostas para o departamento e o alumnado tentaremos inserilas nesta programación a través das memorias trimestrais.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
a) De planificación: 1. Planifica a materia tendo en conta os descritores operativos, o proxecto educativo do centro, o tempo de que se dispón para o desenvolvemento do currículo. 2. Formula obxectivos didácticos coherentes coas competencias a acadar polo alumnado. 3. Programa actividades e diseña estratexias en función dos descritores operativos. 4. Planifica as aulas de xeito flexible. 5. Establece os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación. 6. Coordínase co resto do profesorado do departamento e do centro que poida ter contidos afíns.
b) De desenvolvemento: 1. Organiza os contidos dun xeito xeral. 2. Relaciona contidos novos cos xa coñecidos. 3. Aclara dúbidas. 4. Optimiza o tempo. 5. Utiliza as TIC. 6. Promove un ambiente motivador á aprendizaxe (tarefas variadas). 7. Facilita estratexias de aprendizaxe e atende á adquisición das destrezas lingüísticas. 8. Ten en conta a diversidade e os protocolos correspondentes. 9. Consegue adecuar as unidades didácticas á temporalización.
c) De seguimento e avaliación: 1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel do alumnado. 2. Detecta os coñecementos previos a cada tarefa de aprendizaxe. 3. Revisa os traballos propostos na aula e fóra dela. 4. Fornece a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas e informa detalladamente dos criterios de avaliación e instrumentos de avaliación e cualificación. 5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes. 6. Utiliza sistematicamente procedementos e instrumentos variados de recolla de información. 7. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado á avaliación dos diferentes contidos e das competencias clave. 8. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación. 9. Propón novas actividades. 10. Propón novas actividades. 11. Informa dos resultados aos estudantes e aos pais e nais.
Clima de traballo na aula
d) De motivación do alumnado: 1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada tarefa. 2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...). 3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade. 4. Informa sobre os progresos acadados e as dificultades atopadas. 5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado. 6. Estimula a participación activa dos estudantes na aula. 7. Promove a reflexión sobre os temas tratados. 8. Demostra sensibilidade ante os problemas do alumnado e as súas diferenzas culturais e de procedencia. 9. Establece comunicación continuada co alumnado imposibilitado de asistir temporalmente ao centro por hospitalización ou outras circunstancias.

Descrición:

INTRODUCCIÓN

A presente programación concíbese como algo vivo, non fixo nin ríxido, e terá de ser avaliada dun xeito progresivo e continuado ao longo do curso.

Este seguimento reflexivo terá o seu confronto e contraste nas reunións periódicas de departamento, onde cada membro do seminario informará das estratexias e todo tipo de ideas que se van xestando.

Un dos aspectos de autoavaliación será o propio cronograma, isto é, a distribución da materia e das actividades didácticas, exames, avaliacións, etc., nunhas datas determinadas. Aínda que desde o inicio se programa con realismo, só a aplicación práctica dos procedementos dará a medida da aptitude do programado.

Calquera aspecto do curso (libros de lectura, viabilidade de libros de texto, capacidade receptiva do alumnado, etc.) poderá ser revisado ao longo do ano lectivo, podendo ser sometido a modificacións en virtude das circunstancias específicas de cada grupo.

a) Con respecto á planificación, poderanse ter en conta os seguintes indicadores:

1. Programa a materia tendo en conta os descritores operativos.
2. Programa a materia tendo en conta os planos e proxectos educativos do centro.
3. Programa a materia tendo en conta o tempo de que se dispón para o desenvolvemento desta.
4. Formula os obxectivos didácticos de forma que expresen as competencias a acadar.
5. Programa actividades e estratexias en función dos descritores operativos e das necesidades do alumnado.

6. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.

7. Establece, de xeito explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.

8. Coordínase co resto do profesorado do departamento e do centro que poida ter contidos afíns (Tratamento Integrado de Linguas).

b) Con respecto ao desenvolvemento, os indicadores serían:

1. Organiza os contidos dando unha visión xeral de cada tema (índices, esquemas...) e os explica con claridade.

2. Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos.

3. Mostra predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das aulas.

4. Optimiza o tempo de que se dispón para o desenvolvemento do Proxecto.

5. Utiliza as TIC para apoiar os contidos na aula.

6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída co alumnado propiciando un ambiente motivador.

7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.

8. Elabora actividades que permitan a adquisición das competencias lingüísticas (comprensión e expresión oral e escrita).

9. Presenta actividades de grupo e individuais.

10. Facilita estratexias de aprendizaxe (como buscar información, ou resolver problemas).

11. Atende á diversidade do alumnado e aplica os protocolos correspondentes.

12. Consegue adecuar as unidades didácticas á temporalización.

c) Con respecto ao seguimento e avaliación, eis os indicadores:

1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel do alumnado.

2. Detecta os coñecementos previos a cada tarefa de aprendizaxe.

3. Revisa os traballos propostos na aula e fóra dela.

4. Fornece a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas e informa detalladamente dos criterios de avaliación e instrumentos de avaliación e cualificación.

5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.

6. Utiliza sistematicamente procedementos e instrumentos variados de recolla de información.

7. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado á avaliación dos diferentes contidos e das competencias clave.

8. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.

9. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.

10. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.

11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais e nais.

d) Con respecto á motivación do alumnado, os indicadores serán:

1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada tarefa.

2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...).

3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.

4. Informa sobre os progresos acadados e as dificultades atopadas.

5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado.

6. Estimula a participación activa dos estudantes na aula.

7. Promove a reflexión sobre os temas tratados.

8. Demostra sensibilidade ante os problemas do alumnado e as súas diferenzas tanto culturais como de procedencia.

9. Establece comunicación continuada co alumnado imposibilitado de asistir temporalmente ao centro por hospitalización ou outras circunstancias.

Os INDICADORES DE LOGRO mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

Nunca (1)

Poucas veces (2)

A miúdo (3)

Case sempre/ habitualmente (4)

Sempre (5)

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A presente programación concíbese como algo vivo, non fixo nin ríxido, e terá de ser avaliada dun xeito progresivo e continuado ao longo do curso.

Este seguimento reflexivo terá o seu confronto e contraste nas reunións periódicas de Departamento, onde cada profesor informará das estratexias e todo tipo de ideas que se van xestando.

Un dos aspectos de autoavaliación será o propio cronograma, isto é, a distribución da materia e das actividades didácticas, exames, avaliacións, etc., nunhas datas determinadas. Aínda que desde o inicio se programa con realismo, só a aplicación práctica dos procedementos dará a medida da aptitude do programado.

Calquera aspecto do curso (libros de lectura, viabilidade de libros de texto, capacidade receptiva do alumnado, etc.) poderá ser revisado ao longo do ano lectivo.

9. Outros apartados

1. ACCIÓNS QUE CONTRIBÚEN AO PROXECTO LECTOR

Os criterios para a distribución das obras de lectura nos diferentes niveis de ESO, neste caso 3ºESO, están en relación co proxecto lector. Existe unha coordinación entre os libros que se solicitan para a Biblioteca e os libros que se suxiren ao alumnado dentro da materia de Lingua e literatura galega para o seu traballo na aula. Deste xeito, o alumnado deberá frecuentar a biblioteca do centro e, ao tempo que cumpre os obxectivos da materia en si propia, amplía o seu proceder de procura de información a través dos libros que veñen suxeridos por outros departamentos. Todo se complementa coa intensa colaboración que se mantén co centro Ágora, nomeadamente coa súa biblioteca.

2. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

Desde a implantación das novas tecnoloxías no mundo do ensino este Departamento tentou utilizalas: - no uso dos medios audiovisuais anteriores á informática (vídeo, audio) - no emprego do ordenador como método de traballo dentro e fóra da aula, aínda antes de internet. - Uso da rede en vivo na propia aula (con proxectores xa instalados) e nas aulas acondicionadas para o caso que se van multiplicando nos espazos do centro. - Como se especificou noutro apartado, concédese validez ao uso do móbil para aplicacións didácticas, sempre contando coa responsabilidade de cada profesor/a.

3. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Todo tipo de actuación na aula e fóra dela contribúe de firme a unha convivencia segura e axeitada no marco do centro. A iso contribúen as nosas actividades extraescolares, especialmente as viaxes culturais de tipo interdisciplinar, que fomentan a convivencia e a realización conxunta de actividades entre alumnos diversos.